

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Etsivä työ aikuisten parissa Vantaalla

Virtanen, Katarina

2013 Tikkurila

Etsivä työ aikuisten parissa Vantaalla

Välillä lyödään sitte suojat autoon ja haetaan sitte semmonen kaveri jolla on sitte housuissa monen päivän eväät ja haju on sit sen mukasta ja sitte vaan täytyy asennoitua siihen nii että pistetään suojat päälle ja ukko sit eteenpäin joko Koisorantaan tai sitte johonkin muuhun kuvioon että tota aina se ei ole semmosta miellyttävää seurustelua tää homma.

Katarina Virtanen

Etsivä työ aikuisten parissa Vantaalla

Vuosi 2013

Sivumäärä 35

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää etsivän työn sisältöjä etsivän työn työntekijöiden näkökulmasta. Tässä tutkimuksessa on keskitytty aikuisten parissa tehtävään etsivään työhön. Idea opinnäytetyöhön valikoitui työelämän kautta, kun suoritin kolmatta työharjoitteluani Vantaan omat ovet -hankkeessa. Opinnäytetyöni aihe on rajautunut prosessin aikana ja keskityin teorian ohella haastatteluista nousseisiin teemoihin.

Etsivä työ vaatii liikkumista paikasta toiseen. Se on menemistä sinne, jossa kohderyhmä elää jokapäiväistä arkeaan. Etsivä työ pyrkii löytämään palveluiden ulkopuolelle jääneet tai niiden ulkopuolelle jättäytyneet. Työssä pyritään luomaan yhteyksiä syrjäytyneisiin ihmisryhmiin.

Etsivän työn asiakas voi olla kuka tahansa vaikeassa elämäntilanteessa oleva henkilö. Asiakasryhmässä näkyvät kuitenkin erilaiset elämänhallinnan ongelmat, joihin liittyy usein päihteidenkäyttöä, köyhyyttä tai jokin kriisi, kuten esimerkiksi asunnottomuus. Etsivää työtä tehdään monien tahojen kanssa. Työntekijät kokevat, että etsivää työtä tarvitaan sosiaalialalla enemmän: ei pelkästään korjaavana vaan myös ennaltaehkäisevänä työnä.

Opinnäytetyössä selvitetään etsivän työn sisältöjä sitä tekevien näkökulmasta aikuisten parissa tehtävässä työssä. Mitä etsivä työ on, mitä osa-alueita siihen kuuluu, ja mitä haasteita ja kehittämiskohteita työssä on. Haastatteluissa etsivän työn tavoitteina nähtiin elämänhallinnan parantaminen, uusien keinojen löytäminen ihmisten auttamiseksi ja olemassa olevien palveluiden ja sektoreiden välisen yhteistyön kehittäminen. Myös ihmisen itsetunnon parantaminen ja onnistumisen kokemukset nähtiin tärkeänä osana työtä. Etsivä työ haastaa työntekijää: työssä tulee huolehtia omasta jaksamisesta, sietää eri tahojen välisen yhteistyön puutteita ja liikkua paikasta toiseen, syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien pariin.

Asiasanat: etsivä työ, syrjäytyminen, asunnottomuus, päihteet

Katarina Virtanen

Outreach work with adults at Vantaa area

Year	2013	Pages	35
------	------	-------	----

The purpose of thesis was to find out about the contents of outreach work from the workers' point of view. The focus of this thesis is on work among adults. The idea of my thesis was selected by my third internship at "Vantaan omat ovet" project. The topic of my thesis has been defined during the process and alongside theory I have focused on the themes that have been raised in the interviews.

Outreach work requires moving from place to place. It goes where the target group lives their everyday life. Outreach work seeks to find people who have been left out or stayed outside the services. The purpose is to create contacts for those who have been marginalized.

The client of outreach work can be anyone with a hard life situation. In a group of clients, there are shown different kinds problems of control of life accompanied by drug use, poverty or some kind of crisis, for example homelessness. Outreach work is done with many parties. Workers think that there is more need of outreach work in social services and health care: not only elimination but also as preventive work.

I tried to find out the contents of outreach work from the point of view of workers who work with adults. What outreach work is, what parts are included in it and what challenges and development targets there are in outreach work. Based on interviews the targets were to improve the management of life, finding new ways to help people and improve the services and co-operation between different social sectors. Also improving people's self-esteem was a factor they thought as very important. Workers want to give clients experiences of doing something right. Outreach work is challenging: you need to take care of your own coping, stand different kind of problems at co-operation work and move from place to place there where people have a risk of social exclusion.

Keywords: Outreach work, social exclusion, homelessness, drugs

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Syrjäytyminen	7
2.1	Syrjäytymisvaarassa olevat ja syrjäytyneet etsivän työn asiakkaina	8
3	Päihteet ja asunnottomuus	8
3.1	Vantaan päihde- ja asunnottomuuspalvelut	10
4	Etsivä työ.....	11
4.1	Etsivän työn historia	13
4.2	Nimi ovelle -hanke etsivän työn kehittämisessä	14
4.3	Etsivän työn menetelmiä	14
4.4	Yhteistyön merkitys etsivässä työssä	16
4.5	Etsivän työn haasteet	16
5	Tutkimusprosessi.....	16
5.1	Tutkimuksen eettiset vaatimukset	17
5.2	Tutkimusongelma	18
5.3	Tulosten luotettavuus	18
6	Aineiston analyysi	19
6.1	Syrjäytymisvaarassa olevat ja syrjäytyneet etsivän työn asiakkaina	19
6.2	Yhteistyö osana etsivää työtä	20
6.3	Etsivän työn työntekijän rooli palvelujärjestelmässä	20
6.4	Etsivän työn ympäristöt ja asiakkaan kohtaaminen	21
6.5	Etsivän työn tavoitteet aikuisten parissa tehtävässä työssä.....	23
6.6	Etsivän työn haasteet	24
6.7	Etsivän työn kehittäminen.....	25
6.8	Vantaalla työskentelevien työtapoja	26
7	Johtopäätökset.....	28
7.1	Pohdinta	30
	Liite 1. Tutkimuskysymykset	35

1 Johdanto

Yhtenä syrjäytyneiden auttamisen ja syrjäytymisen ehkäisemisen keinona on etsivä työ. Etsivää työtä tehdään syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten parissa. (Jauhiainen ym. 2007: 18-) Ammatillisen etsivän työn perustehtävänä on etsiä, löytää ja auttaa ihmisiä jotka eivät jostain syystä käytä olemassa olevia palveluita tai eivät ole tulleet niissä autetuiksi (Hoikkala, T. Sell, A. 2007: 446).

Aihe opinnäytetyöhön valikoitui Vantaan omat ovet -hankkeessa tehdyn työharjoittelun kautta. Vantaan omat ovet -hanke on osa valtakunnallista Nimi ovesa -hanketta, joka on pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelmaa (PAAVO) tukeva hanke. Sen päämääränä on kehittää asunto ensin periaatteella toimivia palveluita, jotka kohdentuvat asunnottomuuden vähentämiseen ja sen ennaltaehkäisemiseen. Yhtenä hankkeen osa-alueena on etsivä työ. Olen selvittänyt etsivän työn sisältöjä ja -menetelmiä, sekä etsivän työn mahdollisia haasteita haastatteleamalla kolmea työntekijää, joista kaksi työskentelee Vantaan seurakuntayhtymässä ja yksi Tulta Linkki-projektissa, joka on niin sanottu yhden miehen etsivän työn projekti. Linkki-projektin työntekijä jalkautuu eri areenoille ja järjestää esimerkiksi Linkki-kahvila toimintaa.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää etsivän työn sisältöjä. Haastatteluaineiston pohjalta kokosin yhteenvetoja etsivästä työstä ja sen sisällöistä: Miten etsivä työ näyttäytyy osana palveluverkostoa ja miten työntekijät toteuttavat työtään Vantaan alueella. Lisäksi selvitin etsivän työn menetelmiä, haasteita, sekä kehittämiseen liittyviä kysymyksiä.

Haastattelin tutkimustani varten kolmea työntekijää, jotka tekevät etsivää työtä Vantaan alueella. Haastattelin jokaista työntekijää yksilöllisesti. Haastattelumuotona toimi teemahaastattelu. Haastattelut nauhoitettiin ja opinnäytetyön kannalta olennaiset kohdat litteroitiin kokonaisuudessaan. Haastatteluainesto on luokiteltu analyysia varten teemojen mukaan.

2 Syrjäytyminen

Syrjäytymisellä tarkoitetaan sivuun joutumista sosiaalisista suhteista, vallan käytöstä ja vaikuttamisesta, mahdollisuudesta osallistua työhön, koulutukseen ja yhteisölliseen toimintaan. Syrjäytymisestä puhuttaessa syrjäytyminen tarkoittaa tavallisesti itse syrjäytymisen prosessia ja syrjäytyneen asemaa. Syrjäytyminen voi tapahtua vähitellen tai se voi olla raju pudotus keskeisistä elämänehdoista. (Laine, T. Hyväri, S. Vuokila-Oikonen, P. 2010: 11-12.)

Helneen teos ”Syrjäytymisen yhteiskunta” (2002) käsittelee syrjäytymistä siitä näkökulmasta, millainen on yhteiskunta, jossa syrjäytymiskurssi on syntynyt ja yhteiskunta, jota syrjäytymiskurssi pyrkii tuottamaan. Syrjäytymisen katsotaan syntyvän suhteessa toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan ja sen instituutioihin. Syrjäytyminen ei ole sosiaalinen fakta tai tila, vaan yhteiskunnalliset mekanismit ja diskurssit tuottavat sitä alituisesti. (Helne, T. 2002: väitöstiivistelmä.)

Asunnottomuudesta alettiin puhua 1970-luvun lopulla. Lopullisesti termi vakiintui käyttöön Ilkka Taipaleen määrittelemänä. Hän määritteli termin väitöskirjassaan ”Asunnottomuus ja alkoholi: Sosiaalilääketieteellinen tutkimus vuosilta 1937-1977.” Taipaleen asunnottomuudenmääritelmä vastaa pitkälti nykyistä asunnottomuuden määritelmää. Taipaleen määritelmän mukaan asunnottomaksi voidaan luokitella henkilö, joka asuu alivuokralaisena, tuttavien tai sukulaisten luona tai työmaaparakissa. Ydinmerkityksessään asunnoton on henkilö, joka asuu yömajassa, kodittomien asuntolassa, ensisuoajassa tai muussa tilapäisasumuksessa, tai ulkona. Esimerkiksi alivuokralaisuus tai tuttavien luona asuminen voi olla sekundaarista asunnottomuutta: se ei näy tilastoissa, mutta se näkyy vuokrahakemusten jonotustiedoissa. (Nuorteva, J. 2008: 31-32.)

Syrjäytymistä ei ole ilman yhteisyyttä. Sosiaalityön lähtökohtana on syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien integroiminen yhteiskuntaan. Jos integroiminen ja ihmisten palauttaminen yhteiskunnan normaaleiksi kansalaisiksi ei onnistu, tulisi syrjäytyneiden hajanainen joukko pystyä nimeämään ja paikantamaan, kokoamaan se yhteen. ”Millaista on se yhteisyys, johon syrjäytyneet haluttaisiin kiinnittää?” (Helne, T. 2002: 3.)

Syrjäytymisen ehkäiseminen ja vähentäminen tarkoittaa käytännössä sitä, että yhteiskunnan toiminnoista syrjään jääneet pyritään palauttamaan uudelleen osallisiksi yhteiskunnan toimintoihin kuten työhön, opiskeluun, harrastuksiin ja kulttuuriin (Nuorteva, J. 2008: 47). Etsivä työ voidaan nähdä palvelujärjestelmän yhtenä osana, joka pyrkii löytämään ihmiset, jotka jostain syystä ovat jääneet tai jättäytyneet erilaisten palveluiden ulkopuolelle.

2.1 Syrjäytymisvaarassa olevat ja syrjäytyneet etsivän työn asiakkaina

Hyvä- ja huono-osaisten määrittelyt syntyvät, kun syrjäytyneitä tarkastellaan tietyn aseman kautta (Laine, T. ym. 2010: 13). Etsivää työtä tehdään syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien asiakasryhmien parissa. Etsivää työtä on tehty Toisen maailmansodan jälkeen lähes kaikissa läntisen Euroopan maissa ja Suomessa etsivää työtä on tehty pitkään, mutta pienimuotoisesti. Lähtökohtana työskentelylle on sosiaali-, nuoriso- ja terveystoimen moniammatillinen yhteistyö, sekä järjestötoimintana A-klinikkasäätiön järjestämät päihteidenkäyttäjien terveysneuvontapisteet. Opetusministeri on määritellyt etsivän työparien tehtäväksi niiden nuorien auttamisen, jotka ovat koulutuksen, työmarkkinoiden ulkopuolella tai he ovat syrjäytymisvaarassa, sekä he tarvitsevat tukea tavoittaakseen julkisen sektorin palvelut. (Laine, T. ym. 2010: 67-68.)

3 Päihteet ja asunnottomuus

Päihteitä käytetään kaksi kertaa enemmän kuin kolme vuosikymmentä sitten ja päihteidenkäytöstä on tullut mittava haaste sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille. Huumeiden ja lääkkeiden käyttäjiä ja on alkoholia käyttäviin verrattuna vain murto-osa ja heistä suurin osa kuuluu päihteiden sekakäyttäjiin. (Lappalainen-Lehto, R. Romu, M. Taskinen, M. 2007: 9.) Alkoholin kokonaiskulutus on yhä tasolla, jolle se nousi vuonna 2004 tehdyn alkoholiveronalennuksen ja EU-maiden sisäisten tuontirajoitusten poistamisen jälkeen. (Thl internet-sivut.)

Matkustajatuontikiintiöiden poistaminen, alkoholiverojen alentaminen ja Viron liittyminen EU:n jäseneksi myötävaikuttivat alkoholin kulutuksen 10 prosentin kasvuun vuoden 2004 jälkeen. Suomalaisten alkoholinkulutus jakautuu epätasaisesti. Pieni osa ei käytä alkoholia ollenkaan, suuri osa juo vähän ja suurin osa kohtuudella. Pieni osa alkoholin käyttäjistä juo erittäin paljon. Viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana alkoholinkulutuksen jakautuminen on tasaantunut vain vähän. (Päihdelinkin nettisivut.)

Alkoholihaitat näkyvät juomismäärissä. Yksittäiseen, monesti varsin rajuun juomiskertaan liittyviä haittoja ovat alkoholimyrkytykset, erilaiset humalaisille sattuvat tapaturmat kuten kaatumiset ja hukkumiset, sekä humalaisten väkivaltaisuuteen liittyvät pahoinpitelyt mukaan, lukien perheväkivalta. Pitkään jatkuneen runsaan juomisen haittoja ovat muun muassa maksakirroosi, alkoholismi, haiman sairaudet ja erilaiset syövät. (Päihdelinkin nettisivut.)

1990-luvulla Suomi kohtasi niin sanotun toisen huumeaallon. Huumeiden käyttö ja siihen liittyvät haitat kohosivat aivan uudelle tasolle: kannabiksen käyttö kaksinkertaistui, nuorten juhlimiskulttuuriin levisi ekstaasin ja gamman kaltaisia uusia aineita, sekä amfetamiinin ja opiaattien ongelmakäyttäjien lukumäärä moninkertaistui. Kasvaneet huumehaitat näkyivät

muun muassa tartuntatautilitilanteen vaikeutumisena, rikollisuuden ja sairastuvuuden kasvuna, sekä huumekuolemien lisääntymisenä. (Päihdelinkin nettisivut.)

Suomessa asunnottomaksi tulkitaan ihmiset, jotka asuvat alkona tai muissa tilapäisasumuksissa, asuntoloissa, majoitusliikkeissä tilapäisesti asuvat, sekä laitoksissa tai hoitokodeissa asuvat. Myös vapautuvat vangit joilla ei vapautuessaan ole asuntoa ja tuttavien ja sukulaisten luona asuvat määritellään asunnottomiksi. (Lehtonen, L. Salonen, J. 2008: 23.) Suomessa oli 7 850 yksinäistä asunnottomia vuoden 2012 marraskuussa. Asunnottomuus lisääntyi 3,7 % edellisvuoteen verrattuna. Vuoden 2011 lokakuussa Vantaalla oli noin 600 asunnottomia. Vuonna 2010 asunnottomia oli 543, mutta todellinen luku on suurempi. On paljon asunnottomia, jotka eivät näy virallisissa tilastoissa ja tämän vuoksi todellista asunnottomien määrää on vaikea arvioida. (Vantaan Sanomat 2011.)

Pitkäaikaisasunnottomia oli samaan aikaan 2 630. Pitkäaikaisasunnottomien määrä oli vuoden 2012 lopulla 970 henkilöä vähemmän kuin vuonna 2008 jolloin pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma (PAAVO I) alkoi. (Ara:n internet-sivut.) Sen päämääränä on kehittää asunto ensin periaatteella toimivia palveluita, jotka kohdentuvat asunnottomuuden vähentämiseen ja sen ennaltaehkäisemiseen. (Asunto ensin - nettisivut.)

Pitkäaikaisasunnottomuudella tarkoitetaan asunnottomuutta joka on jo pitkittynyt tai uhkaa pitkittyä sosiaalisten ja terveydellisten syiden vuoksi yli vuoden mittaiseksi, tai henkilön asunnottomuus on ollut toistuvaa viimeisen kolmen vuoden aikana. Pitkäaikaisasunnottomuutta on pyritty vähentämään pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman avulla. (Ara:n internet-sivut.)

Vantaalla oli noin 600 asunnottomia vuoden 2011 lopulla. Vantaalla pitkäaikaisasunnottomuutta on pyritty vähentämään Viertolaan valmistuneen vuokra-asuntokohteen avulla. Se tarjoaa 58 vuokra-asuntoa pitkäaikaisasunnottomille. Vantaan asunnottomien hyvinvoinnin tuki ry (Vahti ry.) pyrkii tukemaan vähäosaisia, lapolisiperheitä, asunnottomia, syrjäytyneitä, opiskelijoita ja vammaisia. Se pyrkii myös ennaltaehkäisemään asunnottomuutta. Yhdistyksen tehtävänä on tiedottaa Vantaan rakenteellisista ongelmista ja se pyrkii vaikuttamaan poliittiseen päätöksentekoon: yhdistys pyrkii vaikuttamaan päättäjiin siten, että nämä ottavat huomioon syrjäytyneet ja syrjäytymisvaarassa olevat asumiskustannuksiin ja asumisen tukeen liittyvissä asioissa. (Vantaan Asunnottomien Hyvinvoinnin Tuki ry:n nettisivut.)

Joka kymmenes huumehoidon tietojärjestelmän huumeasiakkaista on asunnottom. Korvaushoitoasiakkaista asunnottomina on vain 5 prosenttia, kun muista opiaattien ongelmakäyttäjistä asunnottomia on peräti 13 prosenttia. Tilannetta selittävät osaksi korvaushoidon tehokkuus sekä asunto ensin -periaate. (Varjonen, V. Tanhua, H. Forsell, M. Perälä, R. 2012: 106.)

Asunto ensin -periaatteessa asunto on lähtökohta ja perusedellytys sosiaalisen kuntoutumisen aloittamiselle. Asunto ensin -periaatteen mukaisesti yksilön asuminen turvataan tarvittaessa tukipalveluin ja tarvittavat sosiaalisen kuntoutumisen prosessit käynnistetään, kun asuminen vakiintuu. Asunto ensin -mallin toimivuudesta on saatu lupaavia tuloksia muun muassa Yhdysvalloissa. Myös Suomessa on viime vuosina perustettu asunto ensin -periaatteen mukaan toimivia asumisyksiköitä, joissa on kyetty menestyksekkäästi asuttamaan usein pitkään kaduilla varsin epäinhimillisissä olosuhteissa eläneitä moniongelmaisia pitkäaikaisasunnottomia. (Asunto ensin -nettisivut.)

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelman (2008-2011) tärkein määrällinen tavoite oli saada käyttöön 1 250 uutta asuntoa, palvelu- ja tukiasuntoa; tavoite ylittyi. Vuonna 2011 käyttöön saatiin 1 519 uutta asuntoa. Asunnottomien tukipalveluihin on voitu palkata noin 200 työntekijää. Vantaan tavoitteena hankkeessa oli saada vuosien 2008-2011 aikana 125 asuntoa lisää pitkäaikaisasunnottomille; uusia asuntoja saatiin 118. (Vantaan kaupungin nettisivut.)

Ympäristöministeriön pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelma (2008-2011) jatkuu vuosina 2012-2015. Ohjelman tavoitteena on poistaa pitkäaikaisasunnottomuus vuoteen 2015 mennessä. Vuoteen 2015 mennessä osoitetaan noin 1000 asuntoa, tukiasuntoa tai hoitopaikkaa pitkäaikaisasunnottomille pääkaupunkiseudulla, joista Vantaalle osoitetaan noin 250. (Varjonen ym. 2012: 107.)

Valtioneuvoston asuntopoliittinen toimenpideohjelma (2012-2015) pyrkii poliittisin toimin edistämään kohtuuhintaista asumista, kaikkien väestöryhmien mahdollisuuksia elämäntilanteeseensa sopivaan asumiseen, kestävää kehitystä ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia. Tavoitteena on lisätä erityisesti pieni- ja keskituloisille suunnattua vuokra-asuntojen tuotantoa. Toimenpideohjelman tavoitteena ovat myös asunnottomuuden vähentäminen ja Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelman mukaisten toimien toteutumisedellytykset. (Valtioneuvoston asuntopoliittinen toimenpideohjelma 2012-2015: 1, 8.)

3.1 Vantaan päihde- ja asunnottomuuspalvelut

Vantaan päihde- ja asunnottomuuspalveluihin kuuluvat huumeambulanssi, A-klinikka, AA ja NA-ryhmät, A-kilta, sekä Koisorannan palvelukeskus. Lisäksi Vantaalla toimii tuetun asumisen yksiköjä, joista Oraskoti tarjoaa päihdehoitoa ja yhteisöllistä asumista ja Tähkä, mikä tarjoaa pidempiaikaista yhteisöllistä tukea asumiseen. A-kilta tarjoaa matalan kynnyksen päiväkeskustoimintaa Tikkurilassa ja Myyrmäessä päihdekuntoutujille, raitistumisen tukemiseksi. Vantaan Myyrmäessä ja Tikkurilassa sijaitsevat A- klinikat tarjoavat päihdepalveluita täysi-ikäisille vantaalaisille ja heidän läheisilleen. A-klinikat tarjoavat muun muassa yksilöhoitoa, perhetapaamisia ja ryhmähoitoa. (Vantaan kaupungin nettisivut.) AA- ja

NA -ryhmät on tarkoitettu henkilöille, jotka haluavat lopettaa juomisen (AA) tai huumeidenkäytön (NA). Vantaalla toimii useampia ryhmiä. (Nimettömät alkoholistit - nettisivut.)

Koisorannan palvelukeskus on tarkoitettu vantaalaisille asunnottomille päihdeongelmallisille. Koisorannan tarjoamia palveluita ovat asumispäivystys, Arvi-asunnot, Koisokodit ja kaikille asukkaille järjestettävä päiväkeskustoiminta. (Vantaan kaupungin nettisivut.) Asumispäivystys tarjoaa turvallisen ja inhimillisen yöpymispaikan, jossa asiakas voi viettää päihteetöntä päivää. Päivystys tarjoaa yöpymispaikan miehille ja naisille ja sinne voi mennä ilman lähetettä klo 12.00-24.00 välisenä aikana. Päihtynyt asiakas voi saapua päivystykseen klo 16.00-24.00. Asumispäivystyksessä asiakkaalle tehdään hoidon- ja kuntoutustarpeen arviointi ja asiakkaalle pyritään etsimään hoitopaikka tai jatkoasumisen vaihtoehto. Henkilökuntaan kuuluvat sairaanhoitajat ja ohjaajat. (Vantaan kaupungin nettisivut.)

Arvi-asunnoissa asuminen kestää tavallisimmin kuukaudesta muutamaan kuukauteen ja se on tarkoitettu vantaalaisille päihdeongelmallisille jotka sitoutuvat päihteettömään asumiseen. Koisokodit on tarkoitettu vahvaa tukea asumiseen ja elämänhallintaan tarvitseville päihdekuntoutujille ja asuminen Koisokodeissa voi kestää kuukausista kahteen vuoteen.

Huumehoitoklinikka tarjoaa muun muassa neuvontaa, lääkkeitöntä huumehoitoa ja korvaushoitoa, sekä pari-, perhe- ja yksilötapaamisia täysi-ikäisille vantaalaisille. (Vantaan kaupungin nettisivut.) Vantaan Myyrmäessä sijaitsevalla huumehoitoklinikalla on kaksi terveysneuvontapistettä, joista toinen sijaitsee Myyrmäessä ja toinen Tikkurilassa. Ne palvelevat neljänä päivänä viikossa, yhteensä 16 tunnin ajan. Terveysneuvontapisteidien toiminnan keskiössä on matalan kynnyksen kohtaaminen ja asioimisen mahdollisuus nimimerkillä. Toiminta on suunnattu suomensisäisiä huumeita käyttäville henkilöille. Asunnottomuus näkyy terveysneuvontapisteissä: Vuosi sitten tehdyn kyselyn mukaan terveysneuvonnan vantaalaisista asiakkaista oli asunnottomia lähes 30 %. (Työntekijän haastattelu.) Lisäksi Vantaalla toimii Linkki-kahvila Tikkurilan kirkon neuvotteluhuoneessa tiistaisin klo 9.00-11.00. Kahvila on maksuton. (Vailla vakinaista asuntoa ry:n nettisivut.)

4 Etsivä työ

Erityispiirre etsivälle työlle on se, että se toteutuu kohderyhmän omassa ympäristössä. Työntekijällä ole käytössä siten vallan merkinä toimivaa toimistoympäristöä. Etsivää työtä tehdään ihmisten ehdoilla siellä, missä he elävät jokapäiväistä arkeaan. (Mikkonen ym. 2007: 21.) Monia sosiaaliryhmiä ei tavoiteta ilman etsivää työtä. Hoven (1992) on määritellyt neljä faktoria, jotka estävät ihmistä etsimästä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Näitä ovat

tiedotuksen puute, puuttuva tarjonta ja aikaisemmat negatiiviset kokemukset palveluista, sekä leimautuminen. (Hjort, H. 1988: 15.)

Etsivän työn keskeisenä tavoitteena on yhteyden luominen syrjäytyneisiin ihmisryhmiin ja antaa heille tarvittavaa tukea. Työ on haastavaa ja työn vaatimat valmiudet ovat miltei saavuttamattomissa. Työ on myös hitaasti etenevää ja pitkiin asiakassuhteisiin perustuvaa ja työtä on vaikea dokumentoida kvantitatiivisesti. Etsivän työn muutosvoimana on tunnistaa ja tuoda näkyväksi asiakkaan kiinnostavuus, arvokkuus ja se, että häntä arvostetaan. (Mikkonen, M. Kauppinen, J. Huovinen, M. Aalto, E. 2007: 12-13.)

Koska työssä pyritään löytämään syrjäytyneitä väestönosia, vaatii se kunnioitusta yksilöä kohtaan: syrjäytyminen ei tapahdu ilman syytä. Hyvinvointipalveluihin liittyy usein ehtoja, jotka asiakkaan tulee kohdata saadakseen tarvitsemiaan palveluita. Etsivä työ työmuotona taas eriytyy kontrolloivista työtavoista. Työ perustuu rajattomaan itsemääräämisoikeuden kunnioitukseen. Olennaista on se, että asiakkaalla on oikeus tulla kuulluksi. (Mikkonen ym. 2007: 18.)

Etsivää työtä tekevän tärkein tavoite on inhimillisempi yhteiskunta. Mikkosen ym. teoksessa ”Etsivä työ syrjäytyneiden väestönosien parissa” on määritelty uudelleen suomalaisen sosiaalityön periaatteet etsivää työtä varten. Näitä periaatteita ovat muun muassa seuraavat: ”Jokainen ihminen on arvokas ja ansaitsee arvostavan kohtelun. Jokaisen yhteiskunnan tulee pyrkiä jokaisen yksilön hyvinvoinnin lisäämiseen. Etsivän työn tekijä toimii asiakkaansa kanssa yhteistyössä, pyrkien aina lisäämään asiakkaansa hyvinvointia.” (Mikkonen ym. 2007: 19.) Nämä periaatteet kuvaavat etsivän työn periaatteita ja sitä, että yksilö ansaitsee tukea hänen elämäntilanteestaan riippumatta. Työ auttaa ihmistä saamaan apua, joka voi olla esimerkiksi keskustelua kadulla tai kapakassa.

Perinteisesti etsivä työ on täydentänyt palvelujärjestelmää luomalla kontakteja asiakkaisiin, joita ei tavoiteta palveluissa käytettävien työmenetelmin. Etsivän työn asiakkaat tarvitsevat intensiivistä tukea palvelujärjestelmältä, sekä tukea palvelujen piirissä pysymiseen: Perinteinen kunnallinen palvelutoiminta ei usein kykene pitämään ”kiinni” etsivän työn asiakkaista. Jos nuori ei kiinnity kunnallisiin peruspalveluihin, palaa hän usein etsivän työn asiakkaaksi. Etsivä työ näyttää mahdollistavan nuorten kiinnittymisen työntekijöihin. (Laine, T. Hyväri, S. Vuokila-Oikkonen, P. 2010: 69-70.)

Etsivän työn luonteeseen ja periaatteisiin kuuluvat muun muassa varhainen puuttuminen, kohderyhmän tutuksi tekeminen poliittisen päätöksenteon yhteydessä, kontaktin luominen syrjäytymisvaarassa oleviin ihmisiin, sekä saatavilla olevista palveluista tiedottaminen ja kohderyhmän elinolosuhteista tiedottaminen. (Mikkonen ym. 2007: 20.)

Yhteiskunnassa osallisuutta määritellään tekemisen ja statuksen kautta. Määrittelyinä toimivat opinnot, työpaikka ja ansiotaso. Yhteiskunta on muuttunut vaativammaksi ja kiinnittyminen yhteiskuntaan on vaikeampaa kuin menneinä vuosikymmeninä. Ahosen artikkeli ”Etsivä työ löytää ulkopuoliset” avaa etsivää työtä Kaartinen-Koutaniemen teoksen (2012) kautta: etsivässä työssä pitää olla sataprosenttisesti läsnä ja siinä pitää sietää huonoa käytöstä, sekä se vaatii sitkeyttä. ”Etsivän työn tekijä toimii työssään asiakkaiden tukihenkilönä, tulkkina ja asiantuntijana.” Oleellista on se, että asiakkaalle pyritään tuottamaan oivallus, että hän on oman elämänsä subjekti. Valinnat kuuluvat asiakkaalle, työntekijä kulkee asiakkaan rinnalla eikä manipuloi tätä päätöksenteossa; tärkeää on se, mitä asiakas pitää oikeana. (Ahonen, T-M. 2012.)

4.1 Etsivän työn historia

1960-luvun alussa Helsingin nuorisohuollossa kehitettiin niin sanottua etsivää nuorisohuoltoa, jossa työntekijät pyrkivät kosketuksiin nuorten kanssa ympäristöissä, joissa nuoret olivat: kahviloissa, baareissa, tanssipaikoissa, asemilla ja niin edelleen Nuorisokahvilatoiminnan ja nuorten hoitavan huollon väliin jäi kuitenkin kenttä. Tätä aukkoa yritti paikata niin sanottu kohdennettu jengityö. (Auvinen-Tornberg, O. 2008: 17).

1960-luvulla jengityötä tehtiin vaihtelevalla menestyksellä suurimmissa asutuskeskuksissa ja sitä toteuttivat seurakuntien erityisnuorisotyö, kunnat ja jotkut järjestöt: työntekijät liikkuvat jengien kokoontumispaikoilla ja loivat kontakteja nuorisoryhmiin. Etsivä kenttätö ei kuitenkaan päässyt juurtumaan suomalaiseen nuorsokulttuuriin muun muassa kehittymättömien työmenetelmien vuoksi. (Auvinen-Tornberg, O. 2008: 17.)

Ammatillinen etsivä työ aloitettiin Suomessa vuonna 1991 nelivuotisena tutkimus- ja kokeiluprojektina, missä kokeiltiin norjalaisen etsivän työn mallia suomalaiseen sosiaalityön ja nuorisotyön työkenttään. Tavoitteena oli kehittää moniammatillinen kenttätömalli joka auttaa riskiolosuhteissa eläviä nuoria, jotka eivät halunneet, osanneet tai kyenneet käyttämään heille suunnattuja palveluita. (Auvinen-Tornberg, O. 2008: 7.) Projektin lähtökohtana oli Norjassa kehitetty kenttätömalli niiden nuorien auttamiseksi jotka elävät riskiolosuhteissa. Kun kenttätömalli otettiin kokeiluun oli ammatillista työtä tehnyt Norjassa jo 20 vuotta. Mallissa apu viedään sinne missä nuoret oleskelevat. (Hoikkala, T. Sell, A. 2007: 451.) Norjassa kehitetyt mallit ovat *uteseksjonen*-työ ja *feltarbeit*-työ. Feltarbeit-työ on ennaltaehkäisevää ja se kohdistuu alle 18-vuotiaisiin. *Uteseksjonen*-työtä tehdään suurien kaupunkien ydinkeskustoissa ja se on yksilö- ja ongelmakeskeisempää kuin *feltarbeit*-työ. Uteseksjonen-työn kohderyhmänä ovat 16-30-vuotiaat, joilla on vaikea päihdeongelma. Työ on paitsi etsivää, myös henkisesti ja fyysisesti korjaavaa. (Hoikkala, T. Sell, A. 2007: 452.)

4.2 Nimi ovesa -hanke etsivän työn kehittämisessä

Nimi ovesa -hankkeen alla on kehitetty ja selkiytetty etsivän ja ehkäisevän työn prosesseja aikuissosiaalityön, päihdepalvelujen ja kolmannen sektorin yhteistyönä. Tavoitteena osahankkeessa on ollut asunnon menettämisen uhan alla ja palvelujen ulkopuolella olevien asiakkaiden löytäminen, sekä palveluohjausta vahvistavan rakenteen kehittäminen. Tämä on puuttunut asunnottomien palveluketjusta. Uuden rakenteen avulla voidaan lisätä palveluiden oikein kohdistumista ja sen myötä vähentää kustannuksia. Osahankkeen tavoitteena on pyritty yhdistämään eri toimijat auttamisverkostoksi. Mukana on ollut kolmas sektori ja kaupungin palveluyksiköt. Osahankkeella on pyritty saamaan eri toimijat tutustumaan toisiinsa ja kartoittamaan yhteistyökysymyksiä, sekä on pyritty luomaan yhteistyörakenteita- ja käytäntöjä. (Hankesuunnitelma: 30.) Hankkeen aikana eri yhteistyötahot ovat tutustuneet toisiinsa ja kartoittaneet yhteistyötä yhteistyörakenteita. Nimi ovesa -hanke päättyi heinäkuussa 2012 (Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus -nettisivut).

4.3 Etsivän työn menetelmiä

Etsivän työn menetelmiä ovat kartoittaminen, havainnointi, etsiminen, kontaktin otto, luottamuksen rakentaminen, motivointi ja ohjaaminen erilaisiin palveluihin. Kartoitusta tehdään, jotta pystytään määrittelemään alueella oleva etsivän työn tarve. Etsimiseen liittyy ”naaman tutuksi tekeminen”; periaatteena on tulla nähdyksi ja huomioiduksi alueella. Etsimisvaiheen jälkeen asiakasryhmään voidaan alkaa luomaan kontaktia. (Hoikkala, T. Sell, A. 2007: 447.)

Etsivässä työssä ammatillisuutta voidaan tarkastella kenttä- ja ammattikompetenssien avulla. Kenttäkompetenssilla tarkoitetaan alueellista, tiettyyn paikkaan liittyvää tietämystä ja tietoa kohderyhmän taustoista ja elämäntilanteista. Lakiin, hallintoon ja organisaatioihin liittyvä tieto voidaan myös laskea kenttäkompetenssin piiriin. (Laine, T. ym. 2010: 71.) Ammattikompetenssiin kuuluvat suunnittelu- ja organisointitaidot, metodinen osaaminen, aloitekykyisyys, sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot. (Lammi, M. 2011: 16)

Helpoimmillaan etsivien työ nuorisotyössä on ollut sitä, että työpareista toinen on lähtenyt nuoren tueksi esimerkiksi ilmoittautumaan työnhakijaksi. Vaikeimmillaan se on ollut silloin, kun etsivä työpari on yhdessä nuoren huoltajan kanssa auttanut nuorta tilanteessa, jossa nuori on saanut apua mielenterveysongelmiinsa ja päässyt tarvitsemaansa hoitoon. Etsivä työntekijä auttaa nuorta saattaen siirtymään siihen jatkotoimenpiteeseen, joka kulloinkin hänen tilanteeseensa sopii parhaiten. (Wallden, J. Häggman, E. 2008: 35.)

Etsivän työparitoiminnan käyttämiä työtapoja:

- "Löydä löytäjä". Etsivä työpari tekee toimintaansa tunnetuksi ja saa ne henkilöt ottamaan yhteyttä, jotka tietävät jonkun tukea tarvitsevan nuoren.
- "Yhteistyö paikkakunnan kahviloiden, baarien ja ravintoloiden kanssa". Tässä työtavassa kohderyhmän nuoret ovat täysi-ikäisiä ja yhteistyöstä on sovittu ennakkoon niiden ravitsemusalan yrittäjien kanssa, joiden toimipaikoissa nuoret asioivat.
- "Tekemisen kautta pohjustetaan tulevaisuuden suunnittelua; ensin onnistumisen kokemus ja sitten jatkoa tarpeen mukaan". Yhtenä menetelmä on, tarjota nuorille mahdollisuus osallistua esim. musiikkitapahtuman/-tilaisuuden organisoimiseen. (Wallden, J. Häggman, E. 2008: 36)

"Kenttätöille on olemassa tietyt päätehtävät, jotka vaativat omia metodejaan. Työntekijän on työskenneltävä ehkäisevästi, solmittava kontakteja, hänen on motivoitava ja välitettävä; etsivä työntekijä on avustaja, sillanrakentaja ja välittäjä." (Hjort, H. 1988: 53.) Hjortin alkuperäisteos "Det oppsøkende arbeidets psykologi" (1988) on ensimmäisiä etsivän työn perusteoksia, jossa kuvataan etsivän työn filosofista ja teoreettista taustaa. Outi Auvinen-Tornbergin (2008) selvittää etsivän työn historiaa nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen kentässä sekä etsivän työn toteuttamista niin Pohjoismaissa, Euroopassa kuin Yhdysvalloissa pro gradu tutkielmassaan. Auvinen-Tornbergin (2008, 20) toteaa, että mitään selkää ja yhtenäistä linjaa ei etsivän työn toteuttamisesta ole löydettävissä.

Etsivien työparien työajat vaihtelevat sen mukaan, mitä toimintaa kulloinkin toteutetaan. Kun asioidaan viranomaisverkoston kanssa, niin työaika sijoittuu päivään, mutta kun etsitään nuoria, niin työaika on iltaisin ja viikonloppuisin. Ilta- ja viikonlopputyötä etsivät työntekijät voivat tehdä nuorten kokoontumispaikoissa (pääasiassa kaupungeissa), mutta myös netissä. (Wallden, J. Häggman, E. 2008: 35.)

Etsivän työn tavoitteina Gro Lien (1981) mukaan ovat:

- Palveluiden ulkopuolella olevien lapsien ja nuorien etsiminen
- Kontaktin solmiminen heihin mahdollisimman varhain
- Heidän motivoiminen vaihtoehtoiseen toimintaan ja tarvittaessa avun ja hoidon hakemiseen
- Vaihtoehtoisten toimintojen, avun ja hoidon tarjonnan välittäminen
- Nuorten opettaminen hyödyntämään vakiintuneita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita

Etsivän työn työntekijän vaitiolovelvollisuus mahdollistaa luottamuksellisen suhteen luomisen asiakkaaseen erityisesti kun puhutaan nuorten kanssa tehtävästä etsivästä työstä. Mikäli nuori voi luottaa siihen ettei hänen kertomansa asiat mene eteenpäin, hän uskaltaa tukeutua

työntekijään kriisitilanteissa. Etsivä työ vieroksuu myös ajatusta ihmisen leimaamisesta: leiman kantaminen voi olla suurin este muutokselle. (Hoikkala, T. Sell, A. 2007: 446-447.)

4.4 Yhteistyön merkitys etsivässä työssä

Etsivästä työstä on suhteellisen epämääräinen käsitys asiakkaiden ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten keskuudessa. Monipuolinen yhteistyö edistää etsivän työn menetelmien tutuksi tuleamista ja se auttaa asiakkaille tarpeellisten palvelujen kehittymistä. 43 Poliisi on yksi etsivän työn työntekijän mahdollisista yhteistyökumppaneista. Yhteistyökumppaneihin tutustutaan tutustumiskäynneillä ja osallistumalla koulutuksiin ja seminaareihin. Etsivään työhön kuuluu sopivan palvelun etsiminen asiakkaalle ja kun tunnetaan eri organisaatioiden työtapoja ja perustehtävät, on sopivimman palvelun löytäminen helpompaa. Työhön kuuluu myös viestiminen palveluntarjoajille ja päätöksentekijöille. Yhteiskunnan marginaaleista tiedottaminen on yksi etsivän työn tärkeimmistä tehtävistä. (Mikkonen ym. 2007: 43-45.)

4.5 Etsivän työn haasteet

Etsivän työn haasteita ovat muuttuvat toimintaympäristöt, vuodenaikojen vaihtelut ja yllätykselliset tapahtumat. Nuoria on usein myös vaikea tavoittaa; he saattavat esimerkiksi poistua paikalta kesken tapaamisen. Suhteita nuoriin ei synny, mikäli työntekijä ei pysty vakiinnuttamaan asemaansa kadulla, joten katuidentiteetin vakiinnuttaminen on etsivässä työssä oleellista: Kadulla vallitsee paikoitellen epäluuloisuus sekä viranomaisia että ulkopuolisia henkilöitä kohtaan. Työssä oleellista on pääseminen mukaan nuorten yhteisöön. Etsivän työn peruseriaatteita ovat nuoren puolelle asettuminen, sitoutuminen ja nuoren toiveiden ja tarpeiden kuunteleminen. Työntekijöiden tehtävänä on tukea ja mahdollistaa nuoren kehitystä ja kasvua, johon sisältyy erilaiset haasteet ja kriisit. (Laine, T. ym. 2010: 68-69.)

5 Tutkimusprosessi

Suoritin sosionomiopintojeni viimeisen työharjoittelun Vantaan omat ovet -hankkeessa, joka on osa valtakunnallista Nimi ovesta -hanketta, mikä päättyi vuonna 2012. Harjoitteluni aikana työelämän puolelta nousi esiin toive etsivän työn kuvaamisesta ja tartuin aiheeseen. Aiheenani oli aluksi etsivä työ. Myöhemmin aiheeni rajautui aikuisten parissa tehtävään työhön Vantaan alueella. Aikuisten parissa tehtävä työ oli aiheena sellainen, josta olemassa olevia tutkimuksia oli suhteessa vähän. Halusin selvittää tutkimuksessani työn sisältöjä, tavoitteita ja kehittämiskohteita.

Varsinaisen opinnäytetyön työstämisen aloitin toteuttamalla kolme haastattelua keväällä 2012. Haastateltavat valikoituivat Vantaan omat ovet -hankkeeseen osallistumisen myötä ja

valitsin haastateltavat yhdessä työelämän yhteistyökumppaneiden kanssa. Haastateltavat työskentelivät Vantaan seurakuntayhtymässä ja Tulta-projektissa. Haastattelut toteutin yksilöhaastatteluina ja kaikki haastattelut nauhoitettiin tutkittavien luvalla. Haastattelut kestivät neljästäkymmenestäviidestä minuutista kahteen tuntiin ja neljäänkymmeneen minuuttiin.

Haastattelu sopii tutkimusmenetelmäksi, kun ei tiedetä, millaisia vastauksia tullaan saamaan, tai kun vastaus perustuu haastateltavan omaan kokemukseen. Haastattelua käytetään myös silloin kun halutaan syventää tietoa jostain asiasta. (Hirsjärvi, S. Hurme, H. 2000: 35.) Menetelmäksi valikoitui teemahaastattelu. Teemahaastattelussa aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymykset eivät ole tarkassa muodossa tai järjestyksessä (Hirsjärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 2008: 203). Halusin tutkimuksessa selvittää aikuisten parissa tehtävää työtä, jossa näkyy työtä tekevien ääni. He ovat työnsä parhaita asiantuntijoita.

Teemat voi muodostaa etsimällä ne kirjallisuudesta, muokata intuition perusteella tai teemat voidaan johtaa teoriasta, jolloin teoreettinen käsite muutetaan haastatteluteemoiksi. (Eskola, J. Vastamäki, J. 2001: 33.) Teemat valikoituivat työelämän yhteistyökumppaneiden avustuksella ja teorian kautta, sekä tutkimuksen kehittämisenäkökulman pohjalta. Työn sisällöistä oli mahdollista saada tietoa antamalla haastateltavalle mahdollisuus kertoa työstä ja siihen liittyvistä kysymyksistä vapaan kerronnan avulla. Teemakysymysten lisäksi olen täsmentänyt asioita haastattelujen aikana lisäkysymysten avulla.

5.1 Tutkimuksen eettiset vaatimukset

Eettisesti hyvän tutkimuksen edellytyksenä on se, että tutkimuksen teossa noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara: 2009: 23.) Tieteellisesti hyviä käytäntöjä ovat muun muassa rehellisyys, tarkkuus, eettisesti kestävä tiedonhankinta ja yksityiskohtainen raportointi, jossa vastuut ja velvollisuudet on määritelty (Hirsjärvi ym. 2009: 23 - 24). Tutkimuksessa tulee selvittää, miten suostumus osallistumiseen hankitaan ja mitä tietoa heille annetaan. (Hirsjärvi ym. 2009: 25.) Tutkijan pitää kertoa tutkittavalle, miksi hän nauhoittaa haastattelut, miten nauhoituksia aiotaan käyttää, miten niitä säilytetään ja miten ne hävitetään.

Tutkimuksessa täytyy myös kiinnittää huomiota siihen, ettei tuloksia yleistetä kritiikittömästi. Myös raportoinnissa tulee kiinnittää huomiota siihen, että käytetyt menetelmät selostetaan huolellisesti ja alkuperäisiä havaintoja ei muuteta, mikä saattaa vääristää tuloksia (Hirsjärvi ym. 2009: 26).

Haastattelut toteutettiin haastateltavan kanssa kahden kesken ja haastateltavien kanssa käytiin läpi lupa-asiat. Haastateltaville kerrottiin, että haastattelujen materiaalia käytetään

opinnäytetyössä jonka aiheena on etsivä työ. Ennen haastattelutilannetta haastateltavilta kysyttiin vielä, sopiiko heille haastattelun nauhoittaminen. Kaikki haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin olennaisilta kohdilta kokonaisuudessaan. Haastattelut poistettiin nauhureista ja siirrettiin sekä muistitikulle että henkilökohtaiseen sähköpostiini turvaten näin niiden säilyvyyden ja salassapysymisen.

5.2 Tutkimusongelma

Tutkimusta tehtäessä tutkimusongelman määrittely on olennaisessa osassa. Tutkimusongelman muistaminen on tärkeää, kun analysoidaan ja kootaan aineistoa. (Heikkilä, T. 2010: 23.) Tutkimuskysymykset muodostuivat opinnäytetyösuunnitelman tekovaiheessa ja ne muotoutuivat pääasiassa etsivän työn teorian kautta. Lisäksi tutkimusprosessin aikana muodostui lisäkysymyksiä, jotka lisäsin haastattelurunkoon. Koska tarkoituksena oli selvittää työn sisältöjä, tuli haastattelukysymysten kattaa erilaisia työn alueita. Tutkimuskysymyksiä pohdittiin ja muodostettiin myös työelämän yhteistyökumppaineiden avulla.

Tutkimuskysymykset:

Tutkimuskysymyksinä olivat etsivän työn sisältöjen selvittäminen sitä tekevien näkökulmasta aikuisten parissa tehtävässä työssä. Mitä etsivä työ on, mitä osa-alueita siihen kuuluu, ja mitä haasteita ja kehittämiskohteita työssä on. Opinnäytetyön keskiössä oli tutkia sitä, miten työntekijät työtään toteuttavat. Sain haastatteluiden avulla tarpeeksi tietoa tutkittavasta aiheesta, joten koen, että sain vatsaukset etsimiini kysymyksiin. Opinnäytetyön luonteeseen ei kuulu haastattelujen uusintakierros, joten pitäydyin alkuperäisissä kysymyksissä.

5.3 Tulosten luotettavuus

Tämä tutkimus on kvalitatiivinen. Kvalitatiivista tutkimusta tehdessä tutkija joutuu pohtimaan tekemiään ratkaisuja ja ottamaan kantaa analyysin kattavuuteen ja työn luotettavuuteen. Luotettavuutta pohdittaessa tulee miettiä koko tutkimusprosessia. (Eskola, J. Suoranta, J. 1988: 209.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat aineiston laatu ja sen analyysi, tutkimustulosten esittäminen, sekä tutkija. Sisällön analyysin tulee myös kuvata tutkittavaa ilmiötä mahdollisimman luotettavasti. Laadullisen tutkimuksen pätevyys eli valideiteetti toteutuu silloin, jos tutkittavasta ilmiöstä saadaan tietoa. (Syrjälä, O. Hoitonetti -nettisivut.)

Aineisto on kerätty haastatteleamalla kolmea etsivän työn työntekijää. Haastatteluja tutkimuksessa toteutettiin kolme, jotta aiheesta saataisiin useamman työntekijän näkökulma. Jokaisesta haastattelusta on kerätty oleelliset asiat ja aineistoa on luokiteltu teemojen mukaan, joiden pohjalta olen saanut kerättyä tutkimuksen kannalta oleelliset tiedot.

Aineistosta kerättiin oleelliset tiedot, joiden pohjalta tulokset muotoutuivat. Luin haastatteluaineistoja yhä uudelleen ja uudelleen, jolloin aineistosta pystyttiin poimimaan tutkimuksen kannalta oleelliset asiat. Haastattelumateriaalia kertyi miltei neljä tuntia.

6 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi on sidoksissa tutkittavaan asiaan. Analyysia aloitettaessa on tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävä arvioitava uudelleen ja uudelleen. (Opinnäytetyöpakki.) Aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko on tutkimuksen ydinasia, johon tähdättiin tutkimusta aloitettaessa (Hirsjärvi ym. 2008: 216).

Aineistoa analysoidessa keskityin erityisesti työn sisältöihin ja kehittämiskohtiin. Tutkimussuunnitelmassani tavoitteena oli etsivän työn sisältöjen ja työhön liittyvien epäkohtien ja kehittämiskohteiden selvittäminen. Olen tutkimuksessani avannut asiakasprofiilia, etsivää työtä Vantaan alueella, asiakkaan kohtaamiseen liittyviä metodeja, etsivän työn tavoitteita ja haasteita, sekä etsivän työn kehittämiskohtia työntekijöiden näkökulmasta.

6.1 Syrjäytymisvaarassa olevat ja syrjäytyneet etsivän työn asiakkaina

Haastateltavat kertoivat etsivän työn asiakkaista ja asiakasprofiilista. Etsivän työn asiakkaista suurin osa on miehiä, naisten osuus asiakkaista on vähäinen. Haastatteluaineistossa tuli ilmi etsivän työn asiakkaiden laaja kirjo. Yhdistävänä tekijänä voidaan nähdä se, että he ovat syrjäytyneitä tai syrjäytymisvaarassa olevia ihmisiä. Asiakkaat voivat olla eläkeläisiä, kriisin kohdanneita, maahanmuuttajataustaisia, päihdeongelmaisia, asunnon menettämisen alla olevia. Asiakkaat ovat monesti pienituloisia ja vähävaraisia, mutta asiakas voi myös olla hyvätuloinen.

Etsivän työn asiakkaat ovat vaikeissa elämäntilanteissa olevia, joiden elämä saattaa olla hyvinkin hajanaisista esimerkiksi asunnottomuuden vuoksi. Työtä pyritään tekemään ihmisen ehdoilla. Ilman asuntoa sovitusta on hankala pitää kiinni ja liikkuminen saattaa olla hankalaa rahan puutteen vuoksi. Työssä on oleellista se, että ollaan asiakkaan tukena, tsemptaan, valmennetaan, autetaan niissä asioissa joissa asiakas tarvitsee apua.

Nii jotka etsivä työ kohtaa.. Nii.. Tai joihin haluaa niinku panostaa. No asunnottomat tommosena yleiskategoriana on ja sitten päihdeongelmaisia asunnottomia tai mielenterveysongelma-asunnottomia tai mut et semmoset ihmiset jolla ei sitä kotia ja asuntoa ole niin se on, on yks ryhmä ja tota mutta sitte siihenki usein liittyy siihen asunnottomuuteen sitte erinnäkösiä mielenterveyden ongelmia et hallitsematonta elämää, arkea ja sitte usein

myös päihteet et se on kai se niin kun oikeestaan tää on, no toi varmaan kuvaa sitä kiteytetysti ainakin se mitä se täällä on.

6.2 Yhteistyö osana etsivää työtä

Etsivään työhön kuuluu olennaisena osana verkostoyhteistyö. Yhteistyökumppanit, asiakkaat ja erilaiset toimijat ohjaavat asiakkaita etsivän työn työntekijän luokse. Tikkurilan kirkolla toimiva Linkki-kahvila on muun muassa yksi kohtaamisareena. Linkki-kahvila on avoinna joka tiistai klo 9.00-11.00 ja siellä on läsnä etsivän työn työntekijä ja vapaaehtoisia, jotka huolehtivat kahvitarjoilusta. Kahvin lisäksi kahvilassa tarjotaan leipää, pullaa tai muuta pientä purtavaa.

Avuntarvitsijat löytävät etsivää työtä tekevän monesti muiden ihmisten kautta ja etsivän työn työntekijä taas ohjaa asiakasta palveluihin; verkostot toimivat molempiin suuntiin. Monilla asiakkailla on negatiivisia kokemuksia palveluista. He kokevat usein, etteivät he tule kohdatuksi ja autetuksi palveluissa, minkä seurauksena he saattavat jättäytyä kokonaan näiden palvelujen ulkopuolella. Etsivä työ toimii tässä välillä ja pyrkii siten taas uudelleen ohjaamaan asiakasta eteenpäin, kun hänen tilannettaa saadaan selvitettyä.

Vantaalla haastattelemani työntekijät tekevät työtä monien tahojen kanssa. Näihin tahoihin kuuluvat päihde- ja asunnottomuuspalvelut, poliisi, Myyrmäen katkaisuhuoltoasema, Vantaan A-kilta, seurakunta, Vailla vakinaista ry Helsingin puolelta, ja paikalliset kunnallispoliitikot, sekä päihdeongelmasta toipuneet, jotka ovat mukana esimerkiksi leireillä ohjaamassa ja auttamassa. Lisäksi yhteistyötä tehdään erilaisten yhdistysten kanssa.

Etsivää työtä tekevät näkevät yhteistyökumppanit tärkeinä. Työtä tehdään paljon yksin, joten verkostoituminen on merkityksellistä. Etsivän työn työntekijät ohjaavat asiakkaita palveluihin ja muun muassa yhteistyökumppanit, entiset asiakkaat ja vapaaehtoiset taas ohjaavat ihmisiä etsivää työtä tekevien luokse.

6.3 Etsivän työn työntekijän rooli palvelujärjestelmässä

Etsivän työn työntekijät kokevat roolinsa eri tavoin. Etsivän työn työntekijät toimivat muun muassa puskureina, ottavat ikään kuin ihmisten pahaa oloa vastaan ja sitä kautta taas linkittävät asiakasta palveluihin. Yksi haastateltavista kokee, ettei etsivän työn työntekijöillä ole selkeää roolia.

..pitää ottaa se rooli ja miten se sitte otetaan niin se on sitä että rohkeesti tehdään niitä tämmösiä organisaatioita murtavia interventioita niin kun esimerkiksi tämä Linkki-kahvila et menee kävelee sinne kirkkoherran pakeille

ja sanoo et hei haloo tässä on tämmönen ajatus mulla kun on ite intoa täynnä, uskoa täynnä et se saattaa toimia ni, niin tota tällä tavalla voi saada ikään kun mahdollisuuden kokeilla asioita

Esimerkiksi Vantaan kaupungin päihdepalvelujen ja seurakuntayhtymän välillä on ollut vuosikymmenien ajan yhteistyötä. Seurakuntayhtymän työntekijät ovat muun maussa pitäneet päihdepalvelujen tiloissa ryhmiä, jossa uskontoon liittyvät puheenaiheet ovat sallittuja. Seurakuntayhtymän työntekijä kokee, että seurakunnan työntekijät mielletään yhteistyökumppaneiksi, sillä kaikilla paikkakunnilla seurakuntaa ei mielletä samalla tavalla yhteistyökumppaniksi kuin Vantaalla. Seurakuntayhtymän työntekijät voivat esimerkiksi antaa aikaansa keskusteluun, johon henkilökunnalla ei ole ajanpuutteen vuoksi aina mahdollisuutta. Vantaalla seurakuntayhtymän työntekijät nähdään yhteistyökumppaneina eikä heidän tarvitse markkinoida itseään. Joka paikkakunnalla näin ei ole.

Etsivää työtä tekevä jalkautuu eri paikkoihin ja se voidaankin nähdä yhtenä roolina. Etsivä työ löytää näistä paikoista ihmisiä, joilla on esimerkiksi asumisen ongelmia, eivätkä he ole palveluiden piirissä. Ihminen saattaa asua esimerkiksi asuntovaunussa. Näitä ihmisiä voidaan kohdata esimerkiksi asumispäivystyksessä tai ruokajonossa. Olennaista on se, että työntekijät tarjoavat ihmiselle mahdollisuuden kertoa asioistaan

6.4 Etsivän työn ympäristöt ja asiakkaan kohtaaminen

Esimerkiksi päihde- ja asunnottomuuspalvelut ovat etsivää työtä tekevien areenoja ja he jalkautuvat erilaisissa työtehtävissään näihin paikkoihin. Työtehtävät voivat olla moninaisia; ryhmän vetämistä, keskustelua, naaman tutuksi tekemistä. Yksi osa etsivää työtä on jalkautuminen. Jalkautuminen mahdollistaa ihmisten löytämisen: työntekijät menevät sinne missä kohderyhmät elävät. Jos he eivät varsinaisesti etsi, he löytävät. (Haastattelut.)

Etsivän työn ympäristöt vaihtelevat ja työ on liikkuvaa. Haastateltavat jalkautuvat työssään erilaisille areenoille kuten esimerkiksi Ruoka-avun ruokajonoon, päihdepalvelun yksikköön tai ihmisten sekaan kadulle. Ihmisten kohtaaminen on tilannesidonnaista ja ihmiskohtaista. Ihmisiä kohdataan monenlaisissa ympäristöissä ja asiakas pyritään kohtaamaan siellä missä hän elää jokapäiväistä arkeaan. Etsivään työhön liittyy myös kotikäynnit ja kotikäynneille mentäessä on huolehdittava omasta turvallisuudesta, kuten kollegan mukaan ottaminen. Kollegalle voi myös ilmoittaa, mikäli on menossa johonkin paikkaan jossa kokee ettei ole täysin turvassa. Työntekijä voi esimerkiksi sopia kollegan kanssa, että kentälle lähtenyt työntekijä soittaa tiettyyn aikaan mikäli kaikki on kunnossa.

Asiakasprosessi lähtee tyypillisesti alkuun tutustumalla ja keskustelemalla arkipäiväisistä asioista. Työntekijä menee paikkoihin joissa ihmiset ovat ja he tarjoavat siten mahdollisuuden

keskusteluille, ilman ajanvarausta tai toimistoympäristöä. Oleellista on kuitenkin ”naaman tutuksi tekeminen”. Kun asiakkuus etenee, voidaan asiakkaan kanssa sopia esimerkiksi tapaamisia, mikäli se koetaan tarpeelliseksi. Työntekijät myös jalkautuvat muun muassa päihdehoitoyksiköihin, joissa ihmiset ovat selvin päin. Työntekijät tekevät näin ikään kuin ”markkinointityötä”, jolloin he kertovat esimerkiksi päihdehoidon asiakkaille itsestään. Kun kohdataan vaikeissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä, pyritään välttämään virallisuutta koska liika virallisuus luo ”näkymättömiä aitoja”: sanatonta viestintää on esimerkiksi pukeutuminen ja sen merkitys. Esimerkiksi jakkupuku viestii virallisuutta jota etsivässä työssä pyritään välttämään.

Asiakkaan kohtaamistilanteessa monella asialla on merkitystä. Pukeutuminen, puhumistapa ja ympäristö vaikuttaa kohtaamistilanteessa.

Et ehkä se oma asenne, miten sä kohtaat, niin on se kaikkein merkittävin.

Etsivää työtä tehdään ihmisen ehdoilla ja ihmistä kunnioittaen. Työssä oleellista on keskustelu, jossa mennään ikään kuin tilanteen mukaan, tilanteen vaatimalla tavalla.

Ikään kuin tuolla kadulla tai julkisella paikalla niin aina, aina voi kysyä että terve, että mitä sulle kuuluu ja ja kertoa sit kuka on että mä teen tämmöstä kadun työtä täällä ja ja tota vähän niin ku seurustelen ihmisten kanssa.. et pitää osata silleen niin ku improvisoida näitä juttuja että niist ei saa hirveen niin ku väkinäisesti ei saa niin ku mennä näihin tilanteisiin ja ja just toista ihmistä kunnioittaen et jos toinen sanoo "fuck you" niin sitte häivyttään siitä ja sanotaan että hyvää päinänjatkoa.

Myös erilaiset ”tapaamisareenat” tarjoavat mahdollisuuden asiakassuhteiden syntymiselle. Asiakkaita voidaan kohdata monissa eri paikoissa, mutta usein heitä kohdataan paikoissa jotka tarjoavat jotain, jonka perässä ihmiset sinne menevät.

..tai sitte on näitä just näitä tällasia niin ku on nää Linkki-kahvilat ja ja tän tyyppiset paikat missä sitten käy päihdeongelmaisia asunnottomia myöski jotka saa sen kahvin ja leivän ni siihen on helppo mennä siihen pöytään mukaan jutustelemaan kun on läsnä ja sit, sit kun on pariki kertaa nähty niin päästään aina vaan syvemmälle ja syvemmälle keskusteluissa eikä mitään syväanalyysijä ei kenekään ihmisen elämästä ruveta tekemään jollei se ihminen itse lähde avautumaan ja harvemmin se käy koskaan niin ku ensimmäisellä kerralla vaan se perustuu myös siihen sellaseen prosessiin että, et tavataan niitä ihmisiä et ollaan aina sillan tällön nähdään siellä täällä ja jos nähdään kadulla yllättäen joku tuttu johon on jo kerran tutustuttu niin

sillon on helppo pysähtyä juttelemaan taas "et terve, mitäs sulle tänään kuuluu ja..

6.5 Etsivän työn tavoitteet aikuisten parissa tehtävässä työssä

Se että ihminen tulee kohdatuksi. Mä en voi olla pelkästään niitten kanssa tekemisissä on ovat raittiuden polulla et yhtäläillä yhtä arvokkaita he ovat jotka käyttää päihteitä.

Haastattelujen pohjalta etsivän työn tavoitteina nähtiin elämänhallinnan parantaminen, uusien keinojen löytäminen ihmisten auttamiseksi ja olemassa olevien palveluiden kehittäminen. Etsivän työn asiakkaana olevalla päihteidenkäyttäjällä ei myöskään usein ole kontakteja päihdepiirien ulkopuolelta ja etsivää työtä tekevät toimivat kontaktina näiden piirien ulkopuolella. Myös ihmisen itsetunnon parantaminen ja onnistumisen kokemukset nähtiin tärkeänä osana työtä.

Sanotaan nyt vaikka näin et niin ku ihmisen itsetunto myöskin nousis elikkä se ois osa yhteiskuntaa joko sen kautta että ne pääsee osallistumaan niin ku oon järjestänyt tän etsivän työn kautta järjestetty leirejä ja retkiä tällöisiä luontopainotteisia juttuja talvella käyty hiihtämässä ja käyty erätulilla ja muuta tällasta missä ihminen niin ku huomaa jaksavansa asioita, huomaa että luonto tietyllä tavalla terapoii se antaa semmosta mielihyvän, niin ku tervettä mielihyvän tunnetta ja ja sitten ku on muiden ihmisten kans tekemisissä nii just se itsetunto juttu siellä pohjalla joka... se itsetunto saattaa olla murskattu, murskaantunut et se vähitellen ikään kun siellä ne haavat paranis ja ihminen uskaltas kulkea muiden joukossa niin kun suorana ja ilman päihteitä, kohdata sen maailman kohdata toiset ihmiset, kohdata ne haasteet mitä sillä on yhteisössä, jäsenensä yhteisössä.

Etsivän työn tekijän yksi työtehtävistä on viestien vieminen ihmisiltä eteenpäin. Työn tavoitteena on ikään kuin signaalien vieminen esimerkiksi kunnan palveluihin: mitä ihmiset tarvitsevat ja miten palveluista voitaisiin kehittää site, että ne kohdentuisivat enemmän asiakkaiden tarpeita vastaaviksi? Työssä pyritään myös etsimään yhteistyökumppanit, joiden kanssa tehtävä yhteistyö on hyödyllistä. Yhteistyön avulla voidaan edesauttaa asiakkaan hyvinvointia ja kehittää toimintaa, joka tukee asiakasta hänen pyrkimyksissään ja antaa kokemuksellista mielihyvää.

6.6 Etsivän työn haasteet

Etsivän työn haasteet ovat moninaisia. Etsivässä työssä haastaa jaksamiseen liittyvät asiat, rahan puute, yhteistyöhön liittyvät ongelmat ja sukupuolisuuteen liittyvät kysymykset. Etsivästä työstä ei tiedetä tarpeeksi ja se vaikeuttaa yhteistyötä. Moni sosiaalialan työntekijä pitää työtä enemmän korjaavana työnä, jolloin ennaltaehkäisevä aspekti puuttuu; työntekijöiden panos ennaltaehkäisevällä puolella jää siten usein vähäiseksi, jolloin asiakas saattaa olla jo erittäin vaikeassa elämäntilanteessa.

Erilaisten retkien ja tapahtumien järjestäminen on osa työtä. Rahan puute aiheuttaa kuitenkin erilaisia vaikeuksia. Muun muassa liikkuminen vie rahaa ja työn luonteeseen kuuluu liikkuminen sinne, missä ihmiset elävät arkeaan. Retkien järjestämiseen kuluu myös rahaa ja niiden toteuttaminen ei onnistu, mikäli rahaa ei saada.

Sosiaalityötä on tehty pitkään toimistosta käsin. Tämä haastaa etsivää työtä tekeviä, sillä sosiaalityöntekijän tapaaminen tapahtuu tietyssä paikassa. Asiakkaalla ei välttämättä ole rahaa tai motivaatiota lähteä tapaamiseen, jolloin hänen asioitaan ei pystytä selvittämään. Omissa sektoreissa työskentely tuo yhteistyölle haasteita.

Myös omasta jaksamisesta huolehtiminen haastaa työntekijää:

Öö no ainakin yks haaste on se oma jaksaminen koska se on että omalla tavalla se on tosi stressaavaa että oot tuolla eri paikoissa ja joudut kohtaamaan uusiaki ihmisiä ja myös kuormittavaa koska sä kuulet paljon asioita joita et voi jakaa eteenpäin vaitiolovelvollisuuden takia... Vantaakin on iso kaupunki ja mä oon vaikka samana päivänä Korsossa ja Myyrmäessä ja samana päivänä hoidan sähköpostit ja puhelut. Välillä miettii että tällä palkalla, mitä järkee

Työssä tulee tehdä rajauksia: kaikkia apua tarvitsevia ei voida ottaa etsivän työn asiakkaiksi.

..tarvitsevia ihmisiä ja eriasteisesti tarvitsevia on vaikka kuinka paljon että siinäkin joutuu tekemään niin priorisointia tietyllä tavalla että ihan kaikkiin juttuihin ei voi lähteä ja joka paikkaan sääntäillä et jotenki täytyy olla semmonen intuitio myös siitä että mitkä ihmiset sit oikeesti sitä apua tarvitsee ja ja sitten tota niin... Et kaikkeen.. Et haaste on myöskin se ettei sukella liian niin ku henkilökohtaselta tasolta siis ota sen ihmisen asioita niin kun.. Ettei lähe semmoselle imetyslinjalle justiin niin ku näitten ihmisten kanssa koska siellä on semmosiakin ihmisiä aina, aina joilla on niin ku loputon tarve tavallaan et se imee niin ku työntekijän kuivaksi äkkiä eli vie kaiken, kaiken voiman et miten osaa pitää sen rajan se on varmaan se yks haaste tässä

Myös sukupuolisuus tuo omat haasteet etsivälle työlle. Yksi haastateltavista kokee, että etsivää työtä tehtäessä pitkiin asiakassuhteisiin on mahdotonta lähteä toista sukupuolta olevan henkilön kanssa. Työntekijä pohti asiaa muun muassa siitä näkökulmasta, jossa suhteen edetessä saattaa suhteeseen muodostua tunnesiteitä, jotka haittaavat ammatillisen työn tekemistä.

6.7 Etsivän työn kehittäminen

Etsivä työ ei ole vakiintunut sosiaalialan ammattikäytänteeksi. Haastatteluissa tuli ilmi etsivän työn tekijän kentän laaja kirjo. Etsivää työtä voi hyödyntää sosiaalialalla laajasti ja jalkautumista työmetodina kaivattaisiin lisää. Mikäli esimerkiksi sosiaalityöntekijä näkee asiakkaan arkea siellä missä asiakas sitä elää, voi hän nähdä todellisuuden sellaisena kuin se on. Työntekijä voi esimerkiksi mennä asiakkaan kotiin jolloin hän voi nähdä, miten esimerkiksi asuminen sujuu. Tällöin palveluita voisi mahdollisesti kohdentaa siten, että ne auttaisivat asiakasta parhaalla mahdollisella tavalla.

Etsivää työtä tekevät näkevät yhteistyön tarpeellisuutta ja erityisesti he kaipaavat kunnan palveluilta tukea ja taloudellista panosta. Koulutukset nähtiin myös tärkeinä. Yksi haastateltavista näkee, että etsivää työtä tekeville koulutus on apuna ajan tasalla pysymiseksi ammatillisesti ja esimerkiksi kunnan työtä tekeville tulisi yhden haastateltavan mukaan antaa koulutusta etsivästä työstä; osa tekee sitä jo tietämättään, mutta etsivän työn osuutta olisi tarpeellista lisätä.

Etsivää työtä tekevät kokevat yhteistyön ja sen toimivuuden tärkeäksi osaksi työtä. Haastatteluista tuli ilmi, että yhteistyötä haluttaisiin tehdä enemmän kunnan palveluiden kanssa; yksi haastateltavista totesi, että yhteistyötä tarvittaisiin enemmän erityisesti sosiaali- ja asuntotoimen kanssa. Sektoreiden välistä yhteistyötä kaivataan myös lisää. Etsivä työ tulisi määritellä sisältöineen ja se tulisi ottaa osaksi työntekijöiden työtä, mikä edesauttaisi sektoreiden välisen yhteistyön toimivuutta, asiakaslähtöisesti.

Etsivälle työlle on paljon tarvetta. Haastatteluissa tuli ilmi se, että asiakaskuntaa joudutaan karsimaan. Kaikkia ei ehditä auttaa. Nähtiin, että etsivää työtä tulisi lisätä sen tarpeen vuoksi. Kaksi haastateltavista työskentelee seurakuntayhtymän palveluksessa. Diakoniatyötä tulisi hyödyntää myös ennaltaehkäisevässä mielessä. Työntekijä tulisi ottaa prosessiin aikasemmin mukaan, ei vasta silloin, kun ihminen on jo pohjalla.

No siis etsivää työtä tarvittais paljon enemmän ja sille ois kysyntää ja sen avulla voitais tavottaa heitä jotka on syrjäytyneet tai syrjäytymässä. Jos sitä

vaan pystyttäs lisäämään ni se tois varmasti säästöjä. Koska on myös ihmisiä jotka on jo luovuttanu että hei eivät välttämättä enää hakeudu aktiivisesti palveluiden piiriin tai heillä on se asenne ettei sieltä mitään apua saa

Ennaltaehkäisevää työtä tulisi myös lisätä. Tulevaisuudessa ennaltaehkäisevää työtä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi asukasyhteisöissä enenevissä määrin, minkä avulla voitaisiin ehkäistä häättöjä. Tällä saralla ei yhden haastateltavan mukaan ole juurikaan tehty työtä ja asukasyhteisöihin jalkautuminen olisi tarpeellista siksi, koska siellä asumisen ongelmat näyttäytyvät. Moniammatillinen yhteistyö nähtiin myös tärkeänä. Yksi haastateltavista koki, että olisi hyvä koota työryhmä, jossa voitaisiin pohtia jalkautuvaa työtä: miten työtä voitaisiin tehdä toisella tavalla.

..tuntuu olevan niin ettei työssä ole aikaa eikä mahdollisuutta jotenkin käsitellä näitä asioita ja sit siinä on aina jotain häiriöä et se ei niin ku onnistu eli irti sieltä ja sit se että et tota mieltä et olisko tämmönen tiimi irotettavissa, pilotoitavissa missä olis mielenterveyspuolen, päihdepuolen ja joku kolmaskin henkilö jotka sitten olis tämmönen jalkautuva nyrkki niin sanotusti joka vois toteuttaa erilaisia asioita ja vois myöskin ideoida verkostossa toteutettavaksi, eli eli se kun kohdataan moniongelmaisia ihmisiä niin miten sitten tämmösellä palveluohjausperiaatteella voitais jeesata näitä ihmisiä että se ei olis vaan sitä että, että tota yks sektori hoitaa tätä ja toinen tätä ja sit se ihminen häviää aina siin välissä jonnekin kukaan ei tiedä mitä sille kuuluu ennen kun se asunnottomana ja ylivelkaantuneena pokahtaa johonkin Koisorannan päivystykseen

Etsivän työn työntekijän pitäis viedä esimerkiksi asunnottomien parista signaaleja muille toimijoille; he voivat kertoa mitä he tarvitsevat, jotta palvelut kohdetuisivat paremmin. Työntekijä voisi viedä eteenpäin tietoa siitä, mitä palveluita tarvittaisiin ja mitä palveluiden tulisi sisältää.

6.8 Vantaalla työskentelevien työtapoja

Haasteltavien henkilöiden työnkuviin kuuluvat muun muassa ryhmien ohjaus, palveluohjaus, erilaisten tahojen kanssa tehtävä yhteistyö, asiointiapu, erilaiset kokoukset ja projektit, sekä retket. Etsivä työ on liikkuvaa ja jalkautuminen eri areenoille, kadulle, kunnan palveluyksikköön tai muuhun sellaiseen, on olennainen osa työtä.

Haastateltavat kertoivat jalkautuvansa muun muassa ruokajonoihin, päihdehoitoyksiköihin, asumisyksiköihin, kahviloihin ja baareihin. Vantaalla aikaisemmin esitetyt päihde- ja asunnottomuuspalvelut ovat areenoja, joihin työntekijät menevät. He käyvät erilaisissa

paikoissa ja menevät niihin näyttäytymään, jolloin asiakassuhteiden syntyminen mahdollistuu. Myös ryhmien pitäminen ja tiedottaminen omasta työstä kuuluu työhön.

..sitte yks tapa tehdä tätä työtä on se että poliisin kans on diili siitä että kun on semmonen joka usein joutuu putkaan niin sieltä sitte putkapäivystys soittaa aamulla joskus semmonen kaveri tapaa sinne ja yritetään mieltä että löytyskö tähän jotain, tähän elämään muutosta sitte ettei tarvii joka yö putkassa olla ja sitte näitä Koisorannan palveluita yritetään sovittaa sillee että joskus on niin että kaveri joutuu sen takia putkaan et ku ei "Koisoona" asunnoton pääse yöksi kun on jonkunnäkönen rajausta sinne ni koitetaan purkaa sit niitä rajauksia ja.. ja tota poliisia ja sosiaalityöntekijää otetaan näihin "geimeihin" mukaan tai itse asiassa välillä soittaa poliisista

Voimavarakeskeisyys on etsivän työn tekijän työssä läsnä. Yksi työntekijä kertoi, että yhtenä työtapana on tarinankerronta: asiakas voimaantuu siitä, kun hän saa kertoa tarinansa. Ongelmissa rypeminen ei vie asiakasta eteenpäin ja työntekijä voi esimerkiksi etsiä jostain iloa tai naurua, huumorin merkitys korostuu vaikka elämäntilanne on vaikea ja rankka. Samalla pyritään korostamaan ihmisarvoa, sillä asiakkaiden itsearvostus ja itsetunto ovat usein heikkoja. Diakoniatyössä yhtenä menetelmänä on myös teologinen keskustelu, mikä mahdollistaa hengellisistä kysymyksistä keskustelun. Koska asiakkaan elämä on usein vaikeaa ja apaattista, pyritään hänen elämäänsä hakemaan sisältöä. Asiakkaille pyritään antamaan pieniä asioita; keskusteluja tai retkikokemuksia.

Vaikeissa elämäntilanteissa olevat saattavat hävitä viranomaisverkostosta kokonaan. Tällöin yhteistyöllä on suuri merkitys.

..on sellasiaki et on, on ollu mielenterveysongelmainen kaveri joka jonkun verran käyttää päihkeitä ja on ikään kun hävinny tästä viranomaisverkostosta just jotain suunnitelmia ollu ja kaverille onniin ku aset, on ollu järjestymässä esimerkiks joku palveluyksikkö johon pitäs niin kun muuttaa sais sieltä oman, oman tuota asumisen järjestymään ni sit kaveri yks kaks pörähtää häviää ni tämmösiiki tapauksi tulee et sit sosiaalityöntekijä putkast soittaa et tääl on niin ku meil kaveri, kaveri että tota on, ei tiedä enää minne mennä ja ja, jostain syystä ne sitte soitti mulle ja mä menin sitte.. kun tiesin et on ollu Koisossa asiakkaana soitin Koisoona ni siel sanottiin et joo et siel on asiat, asioiden hoitaminen kesken että hyvä ku saitte kiinni kaverin et tuo se tänne ja ja tämmöstä et se on semmosta niin ku..

7 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää etsivän työn sisältöjä. Jo opinnäytetyöprosessin alussa menetelmäksi valikoitui haastattelu. Menetelmänä haastattelu on uutta tietoa tuottavaa, joten se valikoitui tutkimusmenetelmäksi. Etsivän työn tekemistä havainnollistaakseni olen keskittynyt kuvaamaan etsivän työn tavoitteita, haasteita ja menetelmiä, sekä kehittämiskohteita. Lisäksi opinnäytetyössä on otettu esille tärkeimmät yhteistyötahot ja asiakasprofiilia.

Tutkimuskysymykset oli kohdistettu siten, että niiden avulla saataisiin mahdollisimman paljon tietoa työstä. Selvitin asiakkaan kohtaamista, menetelmiä, työn osa-alueita, työympäristöjä, työn tavoitteita, haasteita ja kehittämiskohteita. Tarkoituksena oli saada kuva siitä, miten etsivän työn työntekijät työtään tekevät.

Hjortin teoksessa ”Etsivän työn psykologiaa” tulee ilmi, että tiedotuksen puute ja puuttuva tarjonta, sekä aikaisemmat negatiiviset kokemukset estävät ihmistä hakeutumaan palveluihin. Olisi tärkeää, että palveluita pystyttäisiin kohdentamaan siten, että ne vastaisivat paremmin ihmisten tarpeita. Palveluiden hajanaisuuteen tulisi kiinnittää myös huomiota, sillä esimerkiksi päihde- ja mielenterveyspalveluita ei saa yleensä samasta paikasta. Koska ongelmat kulkevat usein käsi kädessä, on asiakkaan vaikea saada palvelua mikä vastaisi hänen tarpeitaan kokonaisvaltaisesti.

Etsivän työn keskeisenä tavoitteena on yhteyden luominen syrjäytyneisiin ihmisryhmiin ja antaa heille tarvittavaa tukea. Työ on haastavaa ja työn vaatimat valmiudet ovat miltei saavuttamattomissa. Työ on myös hitaasti etenevää ja pitkiin asiakassuhteisiin perustuvaa ja työtä on vaikea dokumentoida kvantitatiivisesti. Etsivän työn muutosvoimana on tunnistaa ja tuoda näkyväksi asiakkaan kiinnostavuus, arvokkuus ja se, että häntä arvostetaan. (Mikkonen, M. Kauppinen, J. Huovinen, M. Aalto, E. 2007: 12-13.)

Mikkosen ym. teoksessa etsivän työn keskeinen tavoite on syrjäytyneiden väestöosien löytäminen. Työ on vaativaa, hitaasti etenevää ja pitkiin asiakassuhteisiin perustuvaa. Myös asiakkaiden tilanteista tiedottaminen kuuluu olennaisena osana työhön. Asiakkaat tietävät parhaiten, mitä he tarvitsevat.

Etsivä työ pyrkii löytämään palveluiden ulkopuolelle jääneitä tai jättäytyneitä ihmisiä. Ihminen pyritään kohtaamaan arvostavasti ja kunnioittaen, välittämistä osoittaen. Vaikeissa elämäntilanteissa olevien tukemiseksi etsivää työtä tekevät pyrkivät parantamaan ihmisen elämänhallintaa ja he pyrkivät löytämään keinoja ihmisten auttamiseksi. Mikäli ihminen on palveluiden ulkopuolella, voidaan häntä ohjata erilasiin palveluihin. Ihmiselle pyritään tarjoamaan myös elämyksiä ja onnistumisen kokemuksia. Yksi tapa on erilaisten leirien

järjestäminen. Leirien avulla ihmiselle tarjoutuu mahdollisuus viettää päihtetöntä päivää erilaisessa ympäristössä, keskustellen, tehden, ja kokien, mikä mahdollistaa mielihyvän kokemisen ilman päihteitä. Tätä kautta ihminen voi löytää omia piileviä voimavarojaan.

Etsivä työ on tärkeä työmuoto, kun tehdään työtä vaikeissa elämäntilanteissa olevien ihmisten kanssa. On paljon ihmisiä, joita ei tavoiteta ilman etsivää työtä. Työntekijöiden liikkuminen eri paikkoihin mahdollistaa ihmisten kohtaamisen erilaisissa paikoissa. Etsivää nuorisotyötä on tehty 1960-luvulta lähtien, mutta varsinainen ammatillinen etsivä työ on aloitettu vuonna 1991. Etsivä työ on siis työmuotona suhteellisen uusi ja se on työmuotona osittain vieras monelle sosiaalialan ammattilaiselle.

Etsivä työ ei ole vielä vakiinnuttanut asemaansa aikuisten parissa tehtävässä työssä kun puhutaan eri tahojen välisestä yhteistyöstä. Etsivää työtä ei mielletä osaksi sosiaalialan työtä vaan se on pikemminkin oma osa-alueensa. Etsivää työtä tekevät kokevat, että sosiaalialan ammattilaisten työhön olisi yhtenä osa-alueensa tarpeellista liittää etsivää työtä. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi sen, että kunnalta voitaisiin saada enemmän tuke erilaisten tapahtumien järjestämiseen: rahallista ja ammatillista. Näin sosiaalityöntekijä näkisi myös asiakkaan arkea, mikäli hän jalkautuu hänen asuinpaikkaansa.

Etsivää työtä ei myöskään mielletä aina ennaltaehkäiseväksi työksi. Työntekijän työpanos ennaltaehkäisevän työn osalta jää siten puuttelliseksi. Olisi tärkeää, että sosiaalialan työntekijät tietäisivät enemmän etsivän työn sisällöistä, jolloin etsivän työn työntekijän panos saataisiin hyötykäyttöön myös ehkäisevän työn osalta yhä kiristyvässä taloustilanteessa. Tämä koettiin yhtenä tärkeänä kehittämispaikkana.

Esimerkiksi päihdeongelmat vaikuttavat koko elämään. Päihdeongelman myötä elämä kapenee ja päihde täyttää yhä isomman osan yksilön elämästä (Lappalainen-Lehto, R. Romu, M-L. Taskinen, M. 2007: 29). Koska päihdeongelma vaikuttaa ihmisen elämään kokonaisvaltaisesti, on olemassa olevilla palveluilla merkitystä yksilön arkeen. Mahdollisuus päihdeettömään tekemiseen voi muun muassa auttaa yksilöä huomaamaan omat voimavaransa. Etsivän työn avulla voidaan tarjota elämyksiä järjestämällä erilaisia retkiä.

Etsivä työ haastaa työntekijöitä. Rahan puute vaikeuttaa toiminnan järjestämistä ja sen johdosta joudutaan tinkimään esimerkiksi retkistä. Koska etsivää työtä pidetään yleisesti enemmän korjaavana kuin ennaltaehkäisevänä, on asiakkaat usein jo ”pohjalla”. Etsivää työtä tekevät voivat tehdä työtä myös ennaltaehkäisevästi, joten heidän panos ennaltaehkäisevässä työssä olisi syytä ottaa hyötykäyttöön nykyisen resurssipulan ollessa läsnä.

7.1 Pohdinta

Etsivää työtä tekevä tarvitsee rinnalle yhteistyökumppaneita. Yhteistyö ei kuitenkaan aina ole palkitsevaa. Esimerkiksi jalkautuminen eri tahoihin ei ole sosiaalialan ihmisille useinkaan tuttu työtapo. Esimerkiksi moniammatillinen jalkautuva tiimi vastaisi nykyistä paremmin asiakkaiden tarpeisiin. Nykyisessä palvelurakenteessa ihminen helposti hukkuu palveluiden rikkonaisuuden vuoksi. Pitkälti esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalvelut ovat eri sektoreita, jolloin ihmistä ei auteta kokonaisuutena vaan pikemminkin osa-alue kerrallaan. Jalkautuva tiimi mahdollistaisi sen, että asiakasta kohdatessa hänen olisi mahdollista saada tietoa, apua ja ohjausta usealta eri osa-alueelta, ei pelkästään esimerkiksi päihdeongelman hoitoon.

Etsivän työn tarkoitus ja metodit tulisi tulevaisuudessa olla selvillä sosiaalialan työntekijöille. Mikäli työstä ei tiedetä, ei työntekijöitä osata käyttää silloin kun heidän ammattitaidostaan olisi mahdollisesti hyötyä. Jalkautuessaan työntekijä näkee, mitä eri paikoissa tapahtuu ja toimii siten tärkeänä tiedonvälittäjänä muille ammattilaisille. Esimerkiksi sosiaalitoimen työntekijät ovat ryhmä, joiden jalkautuminen eri areenoille olisi tarpeellista. Kun työntekijä menee asiakkaan luokse, näkee hän asiakkaan hänen omassa elinympäristössään. Näin hän saa oikean kuvan asiakkaan tilanteesta. Vaikeissa elämäntilanteissa olevilla on myös usein taloudellisia vaikeuksia. Jalkautuminen vaikkapa asiakkaan kotiin mahdollistaisi sen, että asiakas saa apua, vaikka hänellä ei sillä hetkellä olisikaan rahaa kulkemiseen paikasta toiseen. Samalla työntekijä näkee, miten asiakas asunnossaan pärjää.

Resurssikysymys on ollut pitkään puheenaiheena sosiaalialalla. Koska työntekijöiden määrän kasvu on epätodennäköistä, tulee miettiä uusia tapoja työn toteuttamiseksi. Nykyisessä järjestelmässä asiakasta usein pallotellaan paikasta toiseen, koska eri palvelut ovat saatavilla eri paikoista. Mitä aikaisemmassa vaiheessa ihmistä tuetaan, sitä epätodennäköisempää on hänen ”pohjalle” joutumisensa.

Yhteistyö on merkittävä osa etsivää työtä. Etsivä työ on kuitenkin muille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille vielä suhteellisen tuntematon alue. Opinnäytetyössä on selvitetty haasteita ja kehittämiskohteita, joten opinnäytetyö voidaan antaa luettavaksi muun muassa sosiaalitoimeen ja päihdepalveluihin, mikä auttaisi työntekijöitä pääsemään ”jyvälle” etsivästä työstä. Muiden tahojen työntekijöiden tieto helpottaisi yhteistyötä; etsivää työtä tekevän rooli olisi siten selkeämpi ja työntekijöiden olisi mahdollisesti helpompi konsultoida etsivän työn tekijöitä. Yhteistyön avulla taas voidaan hyödyntää eri tahojen osaamista ja kohdentaa sitä paremmin. Kun työntekijät tietävät esimerkiksi sen, että etsivä työ voi olla ennaltaehkäisevää, voivat he ottaa etsivää työtä tekevään yhteyttä aikaisemmassa vaiheessa kun ehkä tänä päivänä otetaan.

Ehdottaisin, että opinnäytetyötä jaettaisiin eri tahoille, joille se nähdään tarpeelliseksi lähettää. Ammatillaiset voivat jakaa tutkimusta eteenpäin, toinen toisilleen ja saada siten käsitystä siitä, mitä etsivää työtä tekevät tekevät. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi heidän liikkumisen areenoille, joille työntekijät heitä mahdollisesti tarvitsevat mutta eivät ehkä näe yhteydenottoa syystä tai toisesta tarpeelliseksi. Koska kaikki eivät ole palveluiden piirissä, on etsivä työ tärkeä linkittäjä erilaisiin palveluihin. Asiakas voi tarvita apua ja tukea monella eri elämän osa-alueella, joten työntekijät pyrkivät ohjaamaan asiakasta palveluihin, jotka tätä mahdollisesti hyödyttävät. Tämän vuoksi oli tärkeää, että työntekijät tietäisivät mahdollisimman paljon toisten työntekijöiden työnkuvasta ja työn sisällöistä, sekä olisivat myös valmiita kehittämään omaa työtään uuteen suuntaan. Työn kehittäminen on arkipäivää ja työntekijät joutuvat yhä enemmän haastamaan itseään kohti uusia työmuotoja.

Opinnäytetyöprosessissa oli monta vaihetta ja se opetti paljon tutkimuksen tekemisestä. Tutkimusta tehdessä analysoin omaa toimintaani tutkimuksen tekijänä teoriapohjaa peilaten. Miten tutkimus ylipäättään toteutetaan oikeaoppisesti siten, että se täyttää tutkimuksen kriteerit noudattaen samalla tutkimuksen eettisiä vaatimuksia.

Itse tutkimusprosessi on tullut opinnäytetyötä tehdessä tutuksi. Tutkimusprosessin lopulla totesin, että lähdeaineistoa olisi tutkimusprosessin aikana pitänyt kerätä enemmän. Lopussa se oli jo liian myöhäistä, joten teoriataustaa työhön ei kertynyt niin paljoa kuin olisin toivonut. Teoriataustan suppeudesta huolimatta tutkimuksen tarkoitus täyttyi ja sain tutkittavasta aiheesta, etsivästä työstä, uutta tietoa. Huomasin prosessin aikana myös sen, että tutkimukseen tulee sitoutua ja tutkimusta tulisi tehdä säännöllisesti, jotta prosessissa pysyy ikään kuin kiinni. Mitä pidempi tauko työskentelyyn tuli, sitä vaikeampaa sen työstäminen oli. Jouduin useaan kertaan palaamaan alkuun: mihin oikeastaan tutkimuksessani pyrin?

Kaiken kaikkiaan prosessi oli vaativuudessaan antoisa. Haastattelut toivat opinnäytetyöhön näkemyksiä, jotka olivat merkittävässä osassa tutkimusta. Tutkijan rooli on haastava erityisesti silloin, kun kyse on ensimmäisestä tutkimuksesta. Tutkimus on monivaiheinen prosessi, mikä vaatii sitoutumista, aikaa ja kärsivällisyyttä. Saavutin tutkimuksessa omat tavoitteeni ja sain uutta tietoa etsivästä työstä aikuisten parissa. Työntekijöiden haastattelut toimivat työn elävöittäjänä ja niiden johdosta tutkimukseen saatiin tietoa siitä, millä eri tavoilla työntekijät työtään tekevät, missä ympäristöissä ja keiden kanssa.

Lähteet

- Ahonen, T-M. 2012. Artikkel, Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos. 2012.
<http://www.thl.fi/attachments/yp/2012/3/ahonen.pdf>
- Auvinen-Tornberg, O. 2008. "On sinusta kiinni joudutko pataan vai pääsetkö juhlimaan leirinuotiolle". Tampereen yliopisto. Narratiivinen tutkimus etsivän työn työntekijöiden tarinoista työstään. <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu02338.pdf>
- Ara (Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.) Joka neljäs asunnoton on alle 25-vuotias. 14.2.2013. [http://www.ara.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Uutiset_ja_tiedotteet/Uutiset_ja_tiedotteet_2013/Joka_neljäs_asunnoton_on_alle_25vuotias\(1299\)](http://www.ara.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Uutiset_ja_tiedotteet/Uutiset_ja_tiedotteet_2013/Joka_neljäs_asunnoton_on_alle_25vuotias(1299))
- Eskola, J. Suoranta, J. 1988. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino.
- Eskola, J. Vastamäki, J. 2001. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Jyväskylä.
- Heikkilä, T. Edita 2010. Tilastollinen tutkimus.
- Helne, T. Syrjäytymisen yhteiskunta 2002. Väitöskirjatiivistelmä.
<http://notes.helsinki.fi/halvi/tiedotus/vanhatvaitokset.nsf/0/1ae1e44f8bde4811c2256c8b00435dd1?OpenDocument>
- Hjort, H. 1995. Etsivän työn psykologiaa. Alkuperäisteos: Det oppsøkende arbeidets psykologi. Universitetsforelaget AS 1988.
- Hoikkala, T. Sell, A. Helsinki 2007. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto.
- Hoitonetti. Vuorovaikutuskulttuuri hoitotyössä. Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.
http://hoitonetti.turkuamk.fi/Hoitonetti/2005_Vuorovaikutuskulttuuri/Tutkimuksenluotettavuus.html
- Kulmala, A. 2006. Kerrottuja kokemuksia leimatusta identiteetistä. Akateeminen väitöskirja.
<http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/67610/951-44-6615-2.pdf?sequence=1>
- Laine, T. Hyväri, S. Vuokila-Oikkonen, P. (toim.) Kirjoittajat ja Kunstannusosakeyhtiö Tammi, 2010. Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla.
- Lammi, M. Tampereen ammattikorkeakoulu 2011. Etsivässä työssä vaadittavaa osaamista asiakastyössä ja kentällä.
- Lappalainen-Lehto, R. Romu, M. Taskinen, M. 2007: Haasteena päihteet. Ammatillisen päihdetyön perusteita.
- Lehtonen, L. Salonen, J. Asunnottomuuden monet kasvot. Ympäristöministeriö 2008.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38367/SY_3_2008.pdf?sequence=1
- Mikkonen, M. Kauppinen, J. Huovinen, M. Aalto, E. Copyrights 2007. Etsivä työ Euroopan syrjäytyneiden väestönsien parissa. Suuntaviivoja yhdenmukaisiin etsivän työn palveluihin.
- Männikko, J. Opinnäytetyö 2010. Etsivää työtettä etsimässä. Kehittämistoimintaa nuorten palveluverkostossa. Tampereen ammattikorkeakoulu.

<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/12914/Etsivaa%20tyootetta%20etsimassa%20%20Kehittamistoimintaa%20nuorten%20palveluverkostossa%20Jaana%20Mannikko%202010.pdf?sequence=1>

Nuorteva, J. 2008 .Asunnoton yhteiskunnan jäsenenä. Sosiaalisesti syrjäytyneen osallistumismahdollisuudet ja deliberatiivinen demokratia. Sosiaalietiikan pro gradu -tutkielma.

<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/21732/asunnoto.pdf?sequence=2>

Opinnäytetyöpakki. Kajaanin ammattikorkeakoulu.

<http://193.167.122.14/Opari/ontTukiLaadAnalyysi.aspx>

Päihdelinkki. [WWW.paihdelinkki.fi](http://www.paihdelinkki.fi)

<http://www.paihdelinkki.fi/tietoiskut/111-alkoholinkaytto-suomessa>

<http://www.paihdelinkki.fi/tietoiskut/112-huumeiden-kaytto-suomessa>

<http://www.paihdelinkki.fi/tietoiskut/121-sosiaaliset-alkoholihaitat>

Wallden, J. Häggman, E. Opetusministeriö nuorisoyksikkö 2008. Etsivä työparitoiminta.

Vantaan kaupungin nettisivut.

[http://www.vantaa.fi/fi/sosiaali-
_ja_terveyspalvelut/paihdepalvelut/kuntouttavat_asumispalvelut](http://www.vantaa.fi/fi/sosiaali-ja_terveyspalvelut/paihdepalvelut/kuntouttavat_asumispalvelut)

[http://www.vantaa.fi/fi/sosiaali-
_ja_terveyspalvelut/paihdepalvelut/kuntouttavat_asumispalvelut/koisorannan_palvelukeskus](http://www.vantaa.fi/fi/sosiaali-ja_terveyspalvelut/paihdepalvelut/kuntouttavat_asumispalvelut/koisorannan_palvelukeskus)

[http://www.vantaa.fi/fi/sosiaali-
_ja_terveyspalvelut/paihdepalvelut/kuntouttavat_asumispalvelut/koisorannan_palvelukeskus/
asumispaivystys](http://www.vantaa.fi/fi/sosiaali-ja_terveyspalvelut/paihdepalvelut/kuntouttavat_asumispalvelut/koisorannan_palvelukeskus/asumispaivystys)

[http://www.vantaa.fi/fi/sosiaali-
_ja_terveyspalvelut/paihdepalvelut/kuntouttavat_asumispalvelut/koisorannan_palvelukeskus/
starttipalvelut/koisokodit](http://www.vantaa.fi/fi/sosiaali-ja_terveyspalvelut/paihdepalvelut/kuntouttavat_asumispalvelut/koisorannan_palvelukeskus/starttipalvelut/koisokodit)

[http://www.vantaa.fi/fi/sosiaali-
_ja_terveyspalvelut/paihdepalvelut/kuntouttavat_asumispalvelut/koisorannan_palvelukeskus/
starttipalvelut/arvi-asunnot](http://www.vantaa.fi/fi/sosiaali-ja_terveyspalvelut/paihdepalvelut/kuntouttavat_asumispalvelut/koisorannan_palvelukeskus/starttipalvelut/arvi-asunnot)

[http://www.vantaa.fi/fi/ajankohtaista-
arkistot/etusivun_arkisto/101/0/valtakunnallinen_asunnottomuusseminaari_vantaalla](http://www.vantaa.fi/fi/ajankohtaista-arkistot/etusivun_arkisto/101/0/valtakunnallinen_asunnottomuusseminaari_vantaalla)

Vantaan Sanomat 16.10.2011. ”Vantaalla on edelleen jopa 600 asunnotonta.”

<http://www.vantaansanomat.fi/artikkeli/75161-vantaalla-on-edelleen-jopa-600-asunnotonta>

Taipale, I. Asunnottomuus ja alkoholi: Sosiaalilääketieteellinen tutkimus Helsingistä vuosilta 1937-1977.

Törmä, S. Huotari, K. Pitkänen, S. 2007: Kaupunkipäihdetyön haasteet ja toimintamallit Helsingissä

Vailla vakinaista asuntoa ry. <http://www.vvary.fi/vinkitruoka.htm#vant>

Valtioneuvoston asuntopoliittinen toimenpideohjelma 2012-2015.
<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=136228&lan=fi>

Vantaan asunnottomien hyvinvoinnin tukiyhdistys ry. Huhtikuu 2012.
<http://www.asukkaidenvantaa.fi/?p=43>

Varjonen, V. Tanhua, H. Forsell, M. Perälä, R. Huuometilanne Suomessa. Raportti 75/2012.
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.

Haastattelut (3 kpl)

Haastateltavat:

Seurakuntayhtymän päihdediakoni

Seurakuntayhtymän asunnottomuusdiakoni

Tulta-projektin työntekijä

Liite 1. Tutkimuskysymykset

- Mitkä ovat etsivän ja jalkautuvan työn eroja?
- Ketkä ovat etsivän työn asiakkaita?
- Miten kohtaat asiakkaat?
- Millaisia menetelmiä käytät työssäsi?
- Millaista on kentällä tehtävä työ? Mitä eri osa-alueita työhösi kuuluu?
- Missä ympäristöissä työtä tehdään?
- Mitkä ovat työn tavoitteet?
- Ketkä ovat sinun yhteistyökumppaneita ja millaista yhteistyötä eri kumppaneiden kanssa tehdään?
- Millaisia ovat etsivän työn haasteet?
- Miten työtä voitaisiin kehittää?